herpy

VARANER

Varanus pilbarensis

En liten, rödbrun klippvaran från Pilbara i nordvästra Australien, med stora, ljusgrå ögonfläckar på ryggen och en lång, tydligt bandad svans. *Varanus pilbarensis* blir 45-50 cm lång och är skygg och dagaktiv. Den behöver en mycket varm solplats, klippstruktur att klättra och gömma sig i och en sval period på vintern.

Familj: Varanidae Engelska: Northern Pilbara Rock Monitor Publicerad 15 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**45-50 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**12-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Klipplevande**
Biotop	**Halvöken och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**26-32 °C**
Värmeplats	**45-50 °C**
Temperatur, natt	**18-20 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Vintervila	**18 °C** 8-9 veckor
Föda	**Insekter och ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma, parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**2-9 ägg**
Inkubation	**100-120 dagar** vid 29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus pilbarensis är en liten varan i undersläktet *Odatria* och specialist på klippterräng. Kroppen är smal, och svansen är lång och tunn: mellan 170 och 211 % av nos-kloak-längden, som högst når omkring 18 cm. Grundfärgen är ljus rödbrun, och på rygg, sidor och lemmar sitter rader av stora, ljusgrå ögonfläckar, som kan likna tvärband. Svansen har tydliga växlande ljusa och mörka band. Näsborrarna sitter högt uppe på nosen, och fjällen på ryggen är avlånga och svagt kölade. Klorna är korta, tjocka och kraftigt krökta, vilket passar en klättrare som rör sig på klippytor.

Arten beskrevs 1980. År 2014 visade genetiska och morfologiska undersökningar att beståndet söder om Fortescue-floden är en egen art, *V. hamersleyensis*, som är mörkare och har små vitaktiga fläckar bara på lemmarna och en svans som nästan saknar band. *V. pilbarensis* är därefter begränsad till den norra delen av Pilbara. Äldre skötseluppgifter och bilder som har publicerats som *V. pilbarensis* kan därför handla om systerarten.

Honorna blir omkring 45 cm och hanarna omkring 50 cm inklusive svans. Vikten är inte dokumenterad. I det fria är djuren skygga och nästan osynliga på de röda klipporna; honornas flyktavstånd är över tio meter, hanarna är lite djärvare. Det är en art för den som vill iaktta ett aktivt djur i ett välinrett terrarium, inte en art som ska hanteras mycket. Den är sällsynt i

hobbyn, och djuren i handeln är uppfödda.

Det krävs en ihållande insats för att hålla arten: ett stort terrarium med kraftig värme och UVB, levande insekter flera gånger i veckan under många år och en fast sval period. Livslängden i fångenskap är mer än 12 år.

Läs mer: Ljus och UVB

Utbredning och livsmiljö

Varanus pilbarensis finns bara i norra Pilbara i Western Australia. Typlokalen är Chichester Range, och arten är känd bland annat från Woodstock, Millstream Chichester National Park, Burrup-halvön, Meentheena, Wodgina och områdena kring Pannawonica och Goldsworthy. Det finns också fynd på öar utanför kusten, till exempel West Intercourse Island.

Utbredningen ligger norr om Fortescue-flodens avrinningsområde. Söder om floden, i Hamersley Range, lever systerarten *V. hamersleyensis*, och längre mot nordost, i Kimberley, lever den närbesläktade *V. kingorum*. Ingen av dem överlappar med *V. pilbarensis*.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Arten är knuten till klippterräng: raviner, klippbranter och steniga sluttningar med spinifex och låg buskvegetation, ofta nära vattendrag i ravinerna. Landskapet är varmt, torrt och öppet, och djuren solar sig på röda klippor och söker sig in i sprickor och mellan stenar när de blir störda eller ska vila. De är goda klättrare, men rör sig mest vågrätt på klippytorna.

Arten är dagaktiv. Födan består av insekter, andra ryggradslösa djur och mindre reptiler. Klimatet i Pilbara har en mycket varm sommar och en svalare vinter, och det är bakgrunden till att arten i fångenskap får en sval period på vintern.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet par ska ha ett terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. Arten är aktiv och vandrar runt på klippytorna, så golvytan är viktigare än höjden. Ungdjur kan börja i ett mindre terrarium, där de lätt hittar födan, men ska flyttas till det stora när de närmar sig vuxen storlek. Låt dem inte vara för länge i det lilla terrariet.

Inred med kraftiga klippplattor, stenar och grenar på flera höjder, så att djuren kan klättra på nästan lodräta ytor och sola sig nära lampan. Stenar ska ligga stadigt och får inte kunna välta när djuren gräver under dem. Gör många trånga gömställen och sprickor som djuret kan klämma in sig i. Ge dessutom ett fuktigt gömställe, till exempel en plastlåda med sphagnum och ett hål i sidan, där djuret kan ömsa hud och vila.

Som botten fungerar en blandning av sand och lera, som går att gräva i och håller formen. Lampor och värmekällor ska vara avskärmade, så att djuren inte kan bränna sig, och luckan ska kunna låsas, eftersom arten är snabb och vig. Ett terrarium av filmbelagd plywood eller PVC håller värmen bättre än glas.

TEMPERATUR

Arten behöver en stor temperaturgradient. Mät yttemperaturen med en IR-termometer: på det varmaste stället, solplatsen under lampan, ska sten eller grenar vara omkring 45 °C och gärna upp till 50 °C. Resten av terrariet ska vara svalare, så att djuret själv kan välja. Gradienten omfattar 24-45 °C i terrariet, och dagstemperaturen i luften ligger omkring 26-32 °C. På natten sänks temperaturen till 18-20 °C.

Den övre gränsen på 50 °C och dagstemperaturen i luften är lånade från närbesläktade klippvaraner, eftersom det bara finns få dokumenterade mätningar för just den här arten. Om djuret flämtar med öppen mun på solplatsen är det för varmt. Sitter det hela dagen i det svala hörnet är det för kallt, eller så är lampan för svag. En sval vinterperiod på omkring två månader vid 18 °C stimulerar parningen hos djur som ska användas i avel; vid normal skötsel kan nattemperaturen helt enkelt hållas lite lägre på vintern.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara 50-70 %. Det är en art från torr klippterräng, så terrariet ska inte vara blött, men ett fuktigt gömställe ska alltid finnas tillgängligt, så att djuret kan ömsa hud utan problem. Sätt en plastlåda med fuktig sphagnum och ett ingångshål i ena sidan, och håll mossan fuktig.

Ställ en bred vattenskål på golvet och byt vattnet varje dag. Arten använder vattenskålen för att dricka ur och ibland för att bli blöt, men den är inte akvatisk. Använd en digital hygrometer. Håll botten torr, utom i det fuktiga gömstället, så att det inte uppstår mögel och hudproblem.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och ägnar mycket tid åt att sola sig, så ljus och UVB är en grundpelare i skötseln. Använd lysrör eller LED för vanligt dagsljus och en kraftig spotlampa över solplatsen för värme. Ge UVB för Ferguson-zon 3, till exempel med ett T5-rör på 10-12 % monterat över nätlocket, så att UV-indexet på solplatsen är omkring 3-4 och djuret kan söka sig in i skugga. Byt UVB-rör enligt tillverkarens anvisning, ofta efter 6-12 månader.

Ha ljuset tänt 12 timmar per dag på sommaren och 10 timmar på vintern, styrt av en timer. På natten ska det vara mörkt. Värdena för UVB är lånade från närbesläktade, dagaktiva klippvaraner och är inte dokumenterade för just den här arten.

UTFODRING

Varanus pilbarensis äter i det fria insekter, andra ryggradslösa djur och små reptiler. Huvudfödan är därför syrsor, gräshoppor, dubia-kackerlackor och andra insekter i lämplig storlek, eventuellt kompletterade med små ödlor och grodor. Små delar av vuxna möss kan ges sällan som komplement, men gnagare bör inte vara huvudföda: de ger lätt fetma och fettlever hos en art som är byggd för insekter.

Ungar utfodras varje dag, ungdjur varannan dag och vuxna två till fyra gånger i veckan. Ge bara vad djuret äter upp och låt inte levande insekter ligga kvar i terrariet. Pudra födan med kalk och ett multivitaminpreparat med D3. Kalk vid de flesta utfodringar och vitaminer en gång i veckan är en rimlig rytm. Kalk är särskilt viktigt för honor under avelssäsongen. Arten har små käkar, så välj mjuka bytesdjur som inte är större än avståndet mellan djurets ögon.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Varanus pilbarensis är skygg och snabb och inte ett djur som ska hanteras mycket. Den kan bita om den blir greppad, men käkarna och klorna är små, och skadorna är sällan allvarliga. Klorna kan dock rispa huden. Ta aldrig tag i svansen, och lyft inte djuret uppifrån, eftersom en hand uppifrån uppfattas som ett rovdjur. Låt den i stället klättra upp på handen från sidan, och håll passen korta. Nya djur ska få flera veckor i fred innan de hanteras. Ungdjur kan blåsa upp sig med luft när de blir rädda.

Alla reptiler kan bära på salmonella. Tvätta händerna med tvål efter varje kontakt med djur, terrarium och inredning, och håll dem borta från köket.

Par- och grupphållning är möjlig, men två hanar får inte hållas tillsammans. Håll alltid utkik efter bett och slagsmål, och var beredd att skilja djuren åt. Enskilt går arten utan problem.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna blir lite större än honorna, och könet kan i praktiken vara svårt att avgöra hos unga djur. Hos halvvuxna är skillnaderna inte alltid tydliga. Skillnaderna i färg och mönster mellan djuren är dessutom stora, så färgen säger ingenting om könet. Ålder och vikt vid könsmognad är inte dokumenterade för just den här arten. Ge honan god tid och vänta tills hon är fullvuxen innan hon sätts i avel, eftersom äggläggningen kostar mycket kalk.

PARNING

En sval period på omkring två månader vid ca 18 °C stimulerar parningen. Därefter höjs temperaturen och dagslängden igen, och djuren sätts ihop. Par och små grupper kan hållas tillsammans, men aldrig två hanar. Håll utkik efter hanens ivrighet, särskilt de första dagarna, och skilj djuren åt om honan biter tillbaka eller blir skadad. Parningen kan vara våldsam, och honan kan få bettmärken i nacken.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

En kull består av 2-9 ägg, och flera kullar per år är möjligt. Honan ska ha en äggläggningslåda eller en håla med fuktig sand, som är tillräckligt djup för att hon ska kunna gräva ner sig och lägga ostört. Saknar hon en lämplig plats lägger hon ibland äggen på ytan, och de torkar ut. Ge henne extra foder och kalk under hela säsongen och avbryt aveln om hon tappar i vikt.

INKUBATION

Äggen flyttas försiktigt till en inkubator utan att vändas och läggs halvvägs ner i fuktig vermikulit eller perlit. De inkuberas vid omkring 29 °C, och kläckningen sker efter 100-120 dagar. Ägg som faller ihop, blir gula eller möglar är som regel döda. Låt dem ligga tills du är säker. Fuktigheten i substratet ska vara tillräckligt hög för att äggen inte ska torka ut, men de får inte ligga i vatten.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är små, snabba och skygga. Håll dem i en liten, torr faunalåda med gömställen och en solplats, och ge dem ett fuktigt gömställe. Ge dem små insekter dagligen, pudrade med kalk. De växer snabbt och ska flyttas till ett större terrarium i takt med tillväxten. Håll dem enskilt eller i små grupper av samma storlek, och skilj dem åt vid bett eller skador på tår och svansspets. Det är en normal stressreaktion när ungarna blåser upp sig. Tillväxttakt och tid till vuxen storlek är inte dokumenterade.

Hälsa och vanliga misstag

Varanus pilbarensis är härdig när temperatur och ljus är rätt, men de flesta problem beror på fel värme, för lite UVB och dålig kost. Typiska fel är:

- En solplats som är för kall, eller en gradient som är för liten. Djuret äter dåligt, blir slött och får försvagat immunförsvar.
- Utebliven UVB eller kalk och D3. Det ger benskörhet med mjuka käkar och krokiga lemmar, särskilt hos unga djur och honor i avel.
- Fetma och fettlever om djuret utfodras med för många gnagare eller för mycket överlag.
- Hudrester som sitter fast på tårna och svansspetsen om det inte finns ett fuktigt gömställe.
- Inälvs- och hudparasiter hos vildfångade djur. Djur i handeln är uppfödda, men en parasitundersökning av ett träckprov är en god idé om djuret tappar i vikt.
- Brännskador från oskärmade lampor.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig svans och ett snabbt, stramt grepp. Kontakta en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret tappar i vikt, inte äter på flera dagar eller har problem med att ömsa hud.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.